

לקחה מזוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת תרומה התשס"ז

5:22	הדלקת נרות שבת ניו יורק
6:53	מזצאי שבת
8:48	סוק"ש מג"א
9:24	סוק"ש גר"א
12:10	חצות

מצוות בוראוי. ואף שרצה הקב"ה בישראל שיקימו לו משכן בנדיבות לב, מכל-מקום ביקש שלא תחסר במעונו גם "דאגה" זו, הגורמת נחת-רוח לפניו, ולכן ציווה על מחצית השקל.

ומה טעם נבחרו למטרה זו האדנים דווקא? מפני שהם יסוד המשכן. היתרון הסגולי של המצווה ועושה, הדואג תמיד לבטל יצרו ולקיים רצון קונו, הוא היסוד להשראת השכינה.

"ועשו ארון" (כה, ז)
אמרו חז"ל: מקום ארון אינו מן המדה ועומד בנס. ורמז יש בדבר – מטעים ה"חתם סופר" – שאין התורה תלויה וקשורה במקום מסוים. אלא בכל מקום ובכל זמן, בכל התנאים, האדם מחוייב לקבוע עתים לתורה.

"ועורות תחשים" (כה, ח)
"תחשים: מין חיה ולא היתה אלא לשעה, והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא, ששש ומתפאר בגוונים שלו" (רש"י).
מה ביקש רש"י בבואו לפרש את התרגום, ומדוע פירשו דוקא מלשון "ששש ומתפאר בגוונים שלו".
אלא בא רש"י לתרץ דברי עצמו. אחר שכתב, על-פי הגמרא, שתחש היא חיה שלא היתה אלא לשעה, אם כן כיצד מתרגמה אונקלוס "ססגונא", הרי חיה זו איננה קיימת בעולם, וכיצד יתכן שיהיה לה שם מיוחד בארמית. לפיכך הקדים רש"י "והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם ססגונא". תרגומו של אונקלוס כאן אינו שם העצם של החיה אלא שם התואר שנתן לה, על שם שששה ומתפאר בגוונים שלה. (בשם רבי משה מאיויה)

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, ט)
שאלו את ר' נפתלי רופשיצר בהיותו נער היכן נמצא הש"ת, והוא השיב בשאלה, והיכן אינו נמצא?! ובשם ר' מנדלי מקוצק אומרים שענה על השאלה הנ"ל בהיותו נער שהשי"ת נמצא בכל מקום שמניחים לו להכנס.
ולזאת הדרשה "ושכנתי בתוכו לא נאמר אלא בתוכם – בלבד של כל אחד ואחד". ללמדנו שעל האדם לטהר ולנקות את לבו כדי שתוכל השכינה לשרות בתוכו ולכן תלתה התורה את בנין המשכן בנדבת הלב "כל אשר ידבנו לבו" לפי שנתניה זאת משרה שכינה בתוכו ואע"פ שבאותה תרומה מעורבת כוונה שלא לשמה, שהיא בבחינת "ויקחו לי תרומה", דהיינו תרומה שלא רק נותנים אלא גם לוקחים,

אמרו במדרש שטען משה: יכולים הם בני ישראל לעשותו? א"ל הקב"ה: אפילו אחד יכול לעשותו, "מאת כל איש אשר ידבנו לבו". והוא פלא.

אכן, שאול שאל משה: הלא מתוך קנאה ירצה כל אחד לעשות את השולחן דוקא או את הארון – ומה ייעשה? השיבו הקב"ה: אני מבטיחך שאפילו אחד מישראל יוכל לעשות הכל לבדו, הכל יביטו עליו בעין טובה ולא יקנאו אלא יהנו, כי לא ישימו לב על עצמם אלא ישמחו שמתמלא רצון ה' – ומה לי בידים שלי או של פלוני?!

ספס

עגמה נפשו ומשה רבינו שלא התנדב למשכן, א"ל הקב"ה דיבורך חביב עלי מן הכל. (מדרש)
הקשה רבי חנוך צבי מבנדין:
מה טעם נמנע משה מלנדוב, ואם טעמו ונימוקו עמו מדוע עגמה נפשו?
הוא מותיב והוא מפרק:

חשש משה פן ע"י נדבתו תתמלא המיכסה ותידחה נדבת האחרון מישראל, רצה שיידחה הוא ולא אף אחד מן העם, ולא נדב...
אך לבסוף עגמה נפשו, בראותו שאף כי הנודבים הותירו. התרחש נס והיה במשכן מנדבת כולם ממש....

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (שם)

רבי זלמן סורוצקין, הרב דלוצק, מפרש: מכל איש שהוא מוכן לנדב לי את לבבו, לקדשו ולקיים בכל מאודו את המצווה של "ולא תתורו אחרי לבבכם", ממנו תקחו את תרומת המשכן...
ומיניה וביה: האיש שנכון לתרום זהב וכסף מרכושו לכבוד שמים, הלא מסוגל גם לטהר את לבבו בקיום "ולא תתורו..." וליתנו לה'. כיון שהוא תורם את תרומתי, סימן שהוא נכון לוותר משהו גם למעני, ובשביל כבוד...!

"ויקחו לי תרומה... תקחו את תרומתי..."

וזאת התרומה" (כה, י)
ג' תרומות אמורות כאן: אחת תרומת בקע לגוללות שנעשו מהם האדנים... ואחת תרומת המזבח... ואחת תרומת המשכן נדבת כל אחד. (רש"י)

מה נשתנה תרומת האדנים שנצטוו עליה בסכום קצוב, מחצית השקל, בעוד המשכן כולו הוקם מנדבת כל איש כפי שנשאו לבו? מבאר הרבי ר' משה-יחיאל מאוז'רוב:
לפי שיש מעלה מיוחדת בנדבה על-פי צו מגבוה, כדרך שאמרו חז"ל "גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה" וכפי שפירשו בעל-ההתוספות (במסכת עבודה זרה דף ג') "שהמצווה דואג תמיד לבטל יצרו ולקיים"

פנינים לפרשה

"ויקחו לי" (כה, ב)
רוצים ליקח את עצמי להשי"ת, תרומה. צריך מקודם להתרומם ולהפריש עצמו ממותרות. (עמוד האמת)

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב)
"לי לשמיי" (רש"י). הנה כבר אמרו חז"ל (הובא ברש"י פרשת נשא) "אם אתה מעכב מתנות הכהן – חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא את הסוטה", וכשמביאים את הסוטה ומשקים אותה מהמים צריך למחוק את השם במים, וזהו שאמר רש"י "לי – לשמיי" והיינו שע"י שתתן תרומה אז תמנע שהשם לא ימחק. (הגרמ"ז מ"מ דוילנא)

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב)
"לי לשמיי" (רש"י)
סח רבי יצחק מאיר מגור:
לא נברא המשכן אלא כדי להשרות שכינתו יתברך בתחתונים, ואף על פי-כן ציוה הקב"ה: "לי-לשמיי", שיכוונו רק לעשות רצון-ה' ולא כדי לזכות במדרגה העילאית של השראת השכינה.

אף כל מצוה אחרת שאדם מישראל עושה, אפילו מתן-שכרה הרוחני בצידה, לא יתכוון להשגה הרוחנית שצפויה לו כי-אם לגרום נחת-רוח ליוצרו!

ספס

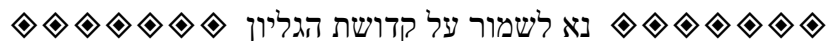
והיה רבי גדליה מלינץ, תלמיד הבעש"ט, אומר משמו של רבי שמואל הראשון מקמיניקה:
קבלה בידינו, נתינת צדקה עולה יפה אפילו כשאינה לשם שמים, מאחר שבין כה וכה העני נהנה.

לפיכך, הוסיף, הדגיש רש"י בפסוק דגן "לי לשמיי". בכך גם יתיישב למה נאמר "ויקחו לי תרומה" ולא "ויתנו לי תרומה"? שכן הנתנה מותרת אף באינו נותן לשמה, לא כן הלוך והמקבל צדקה, עליו לכוין לשם שמים, שיתפרנס ויוכל לעבוד את ה', ולא לשם מותרות והנאות....

ספס

כתוב "באזנים לתורה":
גם בפסוק "ועשו לי מקדש", כמו כאן, מפרש רש"י: "ועשו לי" – לשמיי!
מכאן שאפילו ההכנות לדבר שבקדושה, לא רק העשייה עצמה, צריך לעשותן בלתי לה' לבדו.

"מאת כל איש" (שם)
כתוב בספר "אמרי שפר":

כאותה שאמרו חז"ל "האומר סלע זה לצדקה על מנת שיחיה בני – הרי זה צדיק גמור, ובאומות העולם – אסור" ומבארים חז"ל שהטעם שאפילו לא תתקיים משאלתו אינו מתחרט על הניתנה, וזהו בשביל ישראל שהקדימו נעשה לנשמע וקיבלו את התורה באהבה, אבל אומות העולם אם לא תמלא משאלתם הם בועטים, כאותו מעשה באחד שלמד בליל ש"ק וכבה הנר וקרא לשומר הנכרי שיבוא לשתות כוס יין שרף, כיון שראה הגוי שכבה הנר הדליקו כדי שיוכל לשתות, אולם למגינת לבו של בעה"ב כשגמר הגוי לשתות כיבה את הנר ויצא. כל זה אצל הגויים, אבל בכלל ישראל אף שמדליקים כדי לשתות מ"מ כשגומרים לשתות לא מכבים אלא ממשיכים ללמוד. (אמרי ישראל מדרשות ביהכ"ס משנה גמרא שיקגו)

"אבני שהם ואבני מלאים לאפוד ולחשן" (כה, ז)

יש לדקדק מדוע כתבה התורה את אבני שהם ואבני המילואים אחרי כל הי"א מינים הן מן הראוי היה לכתבם קודם אפילו לזהב וכסף דמעולים הם מהם וכדאיתא בקידושין ל"א שדמא בן נתינה השתכר מהם ששים ריבוא דינרי זהב. ותרג' בעל "אור החיים" עפ"י דברי חז"ל במסכת יומא שהעננים הביאו את אבני שהם ואבני המילואים לפתחי אהליהם של הנשיאים – "והנשיאים הביאו אין נשיאים אל עננים שנאי – נשיאים ורוח" – נמצא שמשולחן גבוה היו באים בלא טורח ויגיעה ובלא חסרון כיס. ולכן סידר את נדבתם אחרי כל הנדבות שהובאו מכיסם של בניי ע"י טורח ויגע.

(אור החיים)

"ועשו לי מקדש" (כה, ח)

"אמר הקב"ה לישראל, נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה, איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש וגו' (מ"ר)

אם הקב"ה בא ומעיד כי לפרוש הימנה איני יכול, ראוי אפוא שיחס דומה לתורה יהיה גם מבחינתנו ומצינתנו. פירוש, חכם שיושב ולומד תורה, הכח הדוחפו לכך הוא ידיעת האמת כי תורת ה' היא, ורצונו שנעסוק בלימודה. אבל זה כמעט לא יתכן, שמחשבה טהורה זו תשלוט במוח הלומד תורה, ללא הפסק כלל. רק יחזיקי סגולה מגיעים לכך, שיראתם תהא קודמת לחכמתם בכל רגע ורגע ממש. ואע"פ כן ראוי שנשאף לחתור ולהגיע לזאת הבחינה, וגם אנו לא נפריד בין הנותן ובין תורתו, אשר לפרוש הימנה איננו יכול.

"ועשית שנים כרובים זהב" (כה, ט)

כרובים דמות פראץ תינוק להם. (רש"י) הכרובים מסמלים את הילדים הרכים. ויש רמז בדבר. כי כשמדובר בחינוך הדור הצעיר, חינוך לתורה ומעשים טובים, להקים ולקיים את מוסדות התורה; אין יוצאים ידי חובה בתשלומים קטנים ובתרומות פעוטות, אלא הניתנה צריכה להיות בעל ערך זהב, שנים כרובים זהב. (רי מאיר שפירא מלובלין)

"ועשו ארון עצי שיטים" (כה, י)

בכל הכלים נאמר "ועשית" ואצל הארון נאמר ועשו, בלשון רבים – אלא להורות כי כתר התורה אינו ככתר כהונה וכתר מלכות, שזכר בו רק זרע דוד ואהרון – כי התורה היא

נחלת כל עם ישראל, לכן "ועשו" בלשון רבים.

"ועשו ארון עצי שיטים.. ועשית עליו זר זהב סביב" (כה, יא)

שלשה זרים נעשו. לארון, לשלחן ולמזבח הזהב. בשל ארון כתוב "ועשית עליו" ואילו בשלחן נאמר "ועשית לו" וכן במזבח הזהב (ג, א) נאמר "ועשית לו" מה מרמז שינוי זה? מבאר המלבי"ם כי הארון הוא רמז לכתר תורה, השולחן רמז לכתר מלכות ומזבח הזהב רמז לכתר כהונה ולכן כתר מלכות וכהונה שעוברים בירושה זה לבית דוד וזה לבית אהרן נאמר בהם "ועשית לו" שזאת מעלה שאי אפשר להפרישה מהם. משא"כ כתר תורה גם מי שזוכה לו אינו יכול להורשה לבניו וגם הוא עצמו שקנאו יכול ח"ו לאבדו אם לא ישמר לכן נאמר בו "ועשית עליו" (מלבי"ם)

ספ"א

זר בגימטריא הוא 207 שלש הזרים בגימטריא 621, כתר בגימטריא 620 ועוד אחד שהוא מלכו של עולם, נמצאו ששלשת הזרים משמשים כתר למלכו של עולם.

"וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו" (כה, יא)

דרשו רז"ל (יומא ע"ב): מכאן לת"ח שיהיה תוכו כבדו, כשם שהיה הארון שהיה זהב מפנים ומחוץ. ולזה רמז הכתוב באמרו (איוב כ"ט י"ד) "צדק לבשתי וילבשני", פ"י מבפנים ומבחוץ. ודרשו חז"ל, למה נמשלו דברי תורה לזכוכית שנאמר (שם כ"ח י"ז) "לא יערכנה זהב וזכוכית", לומר לך, מה זכוכית זך ומראה לך כל מה שבתוכו, כך ת"ח ראוי שיהיה תוכו כבדו.

ספ"ב

הארון היה אמצעיתו של עץ ומבית ומחוץ זהב.

לרמזו שהתורה אינה נחלה, וכל הקרב אל התורה אפילו משפחה פחותת ערך כעץ לעסוק בה, התורה קולטתו ומכסה עליו, וכאילו הוא זהב יקר המעלה מבית ומחוץ, אף דשורשו עץ, ר"ל פחותת ערך.

ועוד רמזו שהתורה מכסה על מומי האדם, שאע"פ שיהיה חגור או סומא. כיון שהוא בן תורה כולם מחבבים ומכבדים אותו כזהב זה שהוא חביב אע"פ שאמצעיתו עץ, ר"ל בעל מום. וזהו "וצפית אותו זהב טהור", כאילו טהור ומנוקה מפחיתות וממומים ומחטאים "מבית ומחוץ תצפנו" שיכסה את העץ.

עוד רמז "וצפית אותו .. מבית ומחוץ" חביבין דברי סופרים אדברי תורה.

(מדרש תלפיות)

ספ"ג

ואפשר לרמזו, דהארון קודש הוא מקום שמנוח בו התורה, וכן הוא הת"ח הלומד תורה לשמה ומצוה הוא להחזיקו, ואל יאמר האומר הן די להת"ח אם אסף לו צרכי מזונותיו שיהיה לבו פנוי ללמוד, אבל מה לו להת"ח ולכבוד, ולמה לי להרבות בהוצאה עבורו שיהיה מכובד.

ולזה בא הרמז "מבית ומחוץ תצפנו". שיהיה נאה גם "מבחוץ", דהיינו שני החזקות צריך לעשות, אחד "מבית", דהיינו שיהיה לו בביתו מה לאכול, וגם שיהיו נאים בעיני הבריות בלבושם ובדירתם ובכל עניניהם.

(בית הלוי)

"והבאת את הבדים בטבעות" (כה, יד)

כאן בארון וכן במזבח הנחשת נאמר לשון הבאת הבדים הטבעות "והובא את בדי בטבעות" אבל בשולחן ומזבח הקטרת לא נאמר ענין הבאת הבדים בטבעות.

מדייק הנצי"ב כי הארון מרמז לכת התורה, ומזבח הנחשת שעליו מקריבים קרבנות הוא רמז לכת התפילה שהיא עבודת הלב. ואילו השולחן הוא כתר מלכות ומזבח הקטרת הוא כתר כהונה, ללמדך שאלה שהובאו בטבעות, תורה ותפילה, נשאו את עם ישראל במשך כל שנות גלותם, ואילו מלכות וכהונה נמצאים רק בזמן שהבית עומד על תילו. (העמק דבר)

"בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו וגו'" (כה, טו)

הרמב"ם מצות לא תעשה פ"ו: הזהירו מהסיר בדי הארון מתוך הטבעות והוא אמרו: בטבעת הארון וכו' לא יסורו ממנו. והעובר על לאו זה לוקח.

ונראה להסביר על פי הכתב סופר טעם לאיסור הסרת הבדים בארון: שבאגדה בשם קדמון נאמר: טעם הקדמת שולחן למנורה, על דרך שאמרו חז"ל שמשם הקדים זבולון ליששכר לפי שמחזיק אותו ואי אפשר לו מבלעדו וראויים להקדימו. ושולחן מרמז על המחזיק ומנורה על העוסק בתורה. כדאמרו חז"ל הרוצה להעשיר יצפין, להחכים ידרים, וסימנך מנורה בדרום ושולחן בצפון. וקשה א"כ למה הקדים ארון לשולחן. ונראה לישב

דיש שני מיני תלמידי חכמים דצדיק גמור כמו ר' חנינא בן דוסא לא צריך למחזיק כי כל העולם ניוון בשבילו והוא מוקדם בודאי לכל סוחרי הארץ, ואין צריך להם והם צריכים לזכותו. אבל מי שלא בא למדרגה זו, הוא צריך לזבולון שיפרנסו, וזבולון המחזיק קודם לו. ומעתה אתי שפיר ארון הקודש שבו הלוחות מונחים ועומד בקודש הקודשים מרמז על תלמיד חכם כר' חנינא בן דוסא שהוא קודש קודשים ואינו נהנה מעולם הזה די לו בקב חרובים, זה מוקדם לשולחן ולמנורה. אבל מנורה מרמז על תלמיד חכם שאינו במדרגה זו ולא נכנס עדיין לפני ולפנים, וצריך להמחזיק – השולחן קודם לו. ולפי זה נראה גם הטעם להיות הבדים קבועים בארון שהרי כל כולו שייך רק לו כתלמיד חכם כר' חנינא בן דוסא א"כ אין צריך הוא לעזרה – הכנסת הבדים למקומם ואף אסור להסירם כי הם שייכים לו. והרי הארון נשא את נושאו – שהרי תלמיד חכם כר' חנינא בן דוסא האחריים זקוקים לו כדי להתעלות על ידו. (על פי הכתב סופר)

"ועשית בדי עצי שיטים וצפית אותם זהב, והבאת את הבדים בטבעות על צלעות הארון לשאת את הארון בהם, בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו" (כה, יג, יד, טו)

כי הבדים הם המחזיקים ביד תופסי התורה יהיו "עצי שיטים", שהוא עץ חיים, וגם עושר וכבוד וזהו "וצפית אותם זהב".

עוד כי "בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו". כי תמיד יהיו המחזיקים ביד הת"ח סמוכים לארון, כי (קהלת ז' יב) "בצל החכמה בצל הכסף", לא יסורו לעולם מהיותם דבקים בארון התורה הוא הת"ח. ועל כן לא אמר לא יסורו מהו, ויחזור אל הטבעות, כי אם "ממנו" שהוא מהארון הוא הת"ח. (אלשיך הקי)

אפשר לומר "לא יסורו ממנו" כמ"ש הרב האר"י זצ"ל, דהרוצה להצליח בלימודו ולהבין, יצייר בדעתו דמות דיוקנו של רבו ובוה יפתח לו שערי אורה. וזה הרמז "לא יסורו ממנו" – מרבו, שכל מעיינו יהיה ברבו לחשוב בצורתו והוא יורד לעומק ההלכה. ובוה אני ההדיוט מפרש משי"ה בריש יהושע (א, ז) "רק חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה אשר צוך משה עבדי אל תסור ממנו" דהול"ל אל תסור ממנה, פי מהתורה דבגוה קמישתעי. אמנם רמז לדבר האמור, שכדי שיעציל בלימודו צריך שיהיו כל מחשבותיו עם רבו. ואם אמרו בתלמיד ורבו דעלמא, כ"ש וכ"ש דיהושע מועיל לו מאד לידבק עם משה, וזהו בעצם "אל תסור ממנו", ודו"ק.

"וארבעים אדניהם כסף" (כ"ו, כ"א)
הנה באדני קרשי צד דרום נאמר אדני כסף ולא אדניהם כפי שנאמר באבני קרשי צד צפון, וצריך לדקדק בפשר השנוי. ויתכן לומר עפ"י מאי דאיתא בירושלמי מסכת שבת (פ"ב) דקרב שזכה להנתן בצפון אסור לשנותו ולהניחו בצד דרום, דצד צפון קדוש יותר מהדרום וקיימ"ל דמעלין בקודש ולא מורידין (מנחות ט"ו). לפיכך באדני צד צפון נאמר "אדניהם" – דהאדנים שהיו לצד צפון מוכרחים להשאר בצפון ואין ראשים לשנותם לדרום, וזהו המכוון במילה "אדניהם" – שהאדנים ששם בפעם הראשונה לצד צפון מיוחדים לתמיד לצד צפון וצריכים להשאר אותם האדנים, אבל בדרום כתיב "אדני כסף" משום דאותם ראשי לשנות לצפון דמעלים בקודש. (משך חכמה)

"ועשית כפרת" (כה, יז)
לפי שהיא כפרה לכל תולדותם כאומרו (משלי טז, ו) "בחסד ואמת יכופר עון", וכתוב (ש"י ג' י"ד) "אם יכופר עון בית עלי בזבח ומנחה", ואמרין (ר"ה יח) בזבח ומנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בד"ת שעולים על כל הקרבנות, דכתיב (ויקרא ז' ל"ז) "זאת התורה לעולה וגו'". ולפי שידוע שהתורה לא נבראת אלא לעסוק בה תמיד, ואין כל אדם יכול לעמוד בזה, זולתי תינוקות של בית רבן שיש להם זה הכח, והם היו ערבים על אביהם במתן תורה. וכשאין עוסקים בה הקב"ה נפרע מהערבים, דכתיב (תהלים ח') "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" והם מבטלים גזרות רעות, כאמרו "להשבות אויבי ומתנקס", ואמרו "לשון רכה תשביר גרם" (משלי ב"ה ט"ו) "ר"ת תינוקות של בית רבן גזירות רעות מבטלים. לכן סמך בכאן "ועשית שנים כרובים זהב", רמז לתינוקות וילדים העוסקים בתורה, כי תרגום ילד – רביא, בענין שהם יהיו מגינים על ישראל, וזהו "והיו הכרובים פורשי כנפים וגו'".

ולכן חזר לומר "ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדות" – שהיא התורה, להורות שאחר שהיו הכרובים עשויים בכפורת, יתן העדות בארון ולא קודם לכן, אחר שתכלית התורה בעבור הכרובים. (צורר המור)

"ועשית שלחן וגו' ועשית לו מסגרת" (כה, כב, כה)
ציווה לעשות מסגרת לשולחן לרמוז שיאכל אדם במסגרת מסויימת ואל ירבה תענוגים מופרזים. (כלי יקר)

"ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד" (כה, ל)
אמרו רז"ל (זוהר בראשית) שעת אכילה שעת מלחמה, שאין היצה"ר מצוי אלא מתוך אכילה ושתיה. מאי תקנתיה, יקיים בעצמו (יחזקאל מא, כב) "זה השלחן אשר לפני ה'", וישא פניו אל ה'. ויהיה מורא שמים עליו. ובוה מובטח הוא שלא יחטא. וזה רמז הכתוב, "ונתת" אל לבך כי "על השלחן" שעת אכילה "לחם" שעת מלחמה, והתקנה לזה הוא "פנים לפני תמיד", שיהיו פניך אל ה' בקיום קרא (תהלים ט"ז) "שויתי ה' לגנדי תמיד". (דן דיין ואלף המגן)

"ונתתי על השולחן לחם פנים לפני תמיד" (כה, ל)
וכתב רש"י: "לחם שיש לו פנים", ומבאר בעל ה"אמרי אמת" שבלחם זה היה כל אדם מישאל יכול לראות את פני עצמו – "כמים הפנים לפנים" – את פנימיותו ואת מדרגת אמונתו. באותה מידה בדיוק בה היה מביט על הלחם, בה במידה היה רואה אותו, אם היה ניגש לכך מתוך אמונה – היה רואה את הלחם כשהוא טרי וחם אפי' שמונה ימים אחר הנתנו על השולחן כמשי"כ (שמואל א' כא) "לחם חם ביום הלחקה" ואילו מי שניגש לכך בקרירות, בלי אמונה, לא היה רואה כלום, ולפיכך אמרו רז"ל שהמגדף היו לו טענות כנגד לחם הפנים ש"אין דרך המלך לאכול פת צוננה" אע"פ שבאמת היה הלחם חם שכן הוא הביט על הלחם בקרירות, בלי אמונה, ולפיכך ראה אותו כ"פת צוננה". (אמרי אמת)

הליכות והלכות

מצות צדקה

* מצוות עשה ליתן צדקה כנאמר בפרשה "פתח תפתח את ידך" (דברים טו, ח). והצדקה רמז לורע אברהם אבינו וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו משמים. * כל אדם חייב ליתן צדקה כפי השגת ידו ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה, מעט משלו צריך לתת צדקה. * כמה נותנים? לעני צנוע, שאינו מחזר על הפתחים - דואגים לו למחסורו שהיה רגיל בו. לעני המחזר על הפתחים - נותנים לו מתנה מועטת לפי ערכו. * אסור להחזיר עני ריקם, ואפילו יתן לו מתנה קטנה ויתן בשמחה לשמח לב אביונים, שגדול המפייסו לעני מנותן ואינו מפייסו. * צדקה היא כמו נדר לפיכך מי שאמר שיתן ולא הוסיף 'בלי נדר' - חייב לתת מיד, אם מצוי העני לפניו. ואם אינו מצוי לפניו, יפריש עד שימצא עניים ויתן להם. * יש לתת צדקה בסתר ככל האפשר, ואם נותן לקופת צדקה, ואין העני יודע ממי קיבל, ואין הנותן יודע למי נתן - זו הצדקה החשובה ביותר. אך אם מקדיש חפץ או ספר, ראוי לכתוב את שם התורם עליו. * שיעור הנתנה: "השולחן ערוך" כתב שאם בא עני, ייתן לו כדי מחסורו, ואם אין ידו משגת ייתן עד חמישית מנכסיו (20%) והיא מצוה מן המובהר. נתן אחד מעשרה (10%) מצוה בינונית. פחות מכאן עין רעה ולא ינעם משלישית השקל לשנה לפחות. כאן מקור מתן מעשר כספים ויש המחמירים חומש, דהיינו 20% מהרווח.

* החפץ חיים, בספרו "אהבת חסד", כותב שבדיני מעשר, תחילה יעשה תנאי שאין הוא נותן בנדר, אלא עושה זאת בלא נדר, תחילה יוריד מעשר מן הקרן ואח"כ פעם בחצי שנה או שנה יישב ויעשה חשבון, כמה רווח היה לו וכמה הפסד, ויוריד את ההפסד מהרווח. ומן הנוטר לאחר ניכוי ההוצאות והמיסים יוריד מעשר מהרווח בעסק, ובמשך השנה ירשום כל כסף שנותן לצדקה ואפילו פרוטות שנתן לעניים, וינקה זאת מהמעשר, ואם נשאר חוב יתן מיד, ואם נתן יותר מהמעשר השנתי יש אומרים שיכול לנכות את זה מהשנה הבאה ויש חולקים, ולכן יעשה תנאי לפני שמקיים מצוה זו, ויוריד כל סכום שעובר את המעשר מהרווח של השנה שאחריה ואת כספי המעשר יחלק לצדקה לעניים, לשיבות, ללומדי תורה וכיוצא בזה.

* סדר הנתנה: עני שהוא קרובו קודם לכל. עניי ביתו (דהיינו שכניו) קודמים לעניי עירו. עניי עירו קודמים לעניי עיר אחרת, שנאמר "לאחיד לעניך ולאביוניך בארצך". פרטי הדינים מופיעים בספר "אהבת חסד" למרן ה"חפץ חיים" זצ"ל. כל יהודי חייב במצות הלואה. כתב ה"חפץ חיים" ב"אהבת חסד" (חלק ב' פרק יד), שכל אדם אפילו שאינו עשיר, יראה לעשות גמ"ח קטן קבוע בביתו של סכומים קטנים להלוות לכמה עניים להוצאות שבת וכיוצא בזה. ואחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים, וכתב שם עוד בסוף פרק טו', שאפילו מי שנתנדף לצורך פרנסתו להשקיע את כספו בהיתר עיסקא, מכל מקום לא נפטר בזה לגמרי ממצות הלואה, וצריך כל אחד להפריש איזה סכום מממונו על מצות גמילות חסדים להלוות איזה הלואות קטנות לפי כוחו.

מעשה חכמים

הנהגות של הרב יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת פורת יוסף

דין פרוטה
זהירות יתירה נהג בכספי צדקה והקדש – ובפרט ברכוש של הישיבה.
אפילו אם נזקק פעם לשוחח בטלפון במשרד "שיחה מקומית", והשיחה גופה היתה בעניני הישיבה, ולא לצורך ענין פרטי שלו, הקפיד לשלם מכספו את מחיר השיחה, כי חשד למעילה בכספים והיה מעביר מיד את הסכום לידיו של המזכיר ר' יוסף חאלבי ע"ה, כשהוא מודיע לו: "כסף זה עבור שיחת טלפון ששוחחתי...".
פעם אחת באמצע לימודו ניגש אליו יהודי שהגיע מאיטליה, אשר חפץ למסור לידו תרומה זוטא עבור הישיבה ב... מזומנים. הפסיק רבינו מתלמודו בארח-רוח, קיבל מידי האיש את הפרוטות וספר אותן, הוציא פנקס אישי קטן מחיקו ורשם בו את הסכום. הוא לא איבד מסבלנותו מאומה, גם כשהלה הביע מאוחר יותר את רצונו ל... ראות במו עיניו, אם אכן רשם את הסכום הנכון בפנקס החשבונית של הישיבה.
ושוב לא קצרה רוחו, כאשר אותו אדם עצמו חזר ובא – בהפרש של ימים אחדים – פעם שנית, ופעם שלישית, להפסיקו מלימודו בתואנה שרוצה לתרום פרטותיו. הלה אף לא נמנע מלחזור בכל פעם מחדש על תביעתו – להראות לו את הרישומים בפנקס – כאילו חושד היה שמשוהו אינו כשורה.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

הגלות הראשונה של בני ישראל היתה תוצאה ישירה של סיפור לשון הרע. אומר החפץ חיים: "שעיקר סיבת ירידת ישראל למצרים היתה לכתחילה על ידי זה, כמו שנאמר (בראשית לו ב) 'ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם', ועל ידי זה נגזר עליו מן השמים מידה במידה שנמסר לעבד".

בהמשך פרשיות התורה, אנו מוצאים ארוע הרסני שתוצאותיו גורמות לנו סבל עד עצם היום הזה. וזו לשונו של החפץ חיים: "כל סיבת גלותנו עתה הוא בעיקר רק בשביל מעשה המרגלים... ואמרנו בערכין (טו ע"א) שעיקר חטא המרגלים היה לשון הרע, שהוציאו דיבה על הארץ".

אלו התוצאות ההרסניות של לשון הרע בדברי ימי ישראל: זהו החטא הראשון שנעשה עלי אדמות; זהו גורם עיקרי להיותנו בני-תמותה, זו הסיבה לירידת ישראל למצרים וסיבת גלותנו עד עצם היום הזה. בדברים נוקבים אלו מפרק החפץ חיים את הטעות הרווחת, שלשון הרע, יחסית, אינו דבר מזיק כל כך. (אוהב ימים עמי יז)

מרגלא בפומיה: "כששי אדם ספק בדיני ממונות, בל יפסוק חלילה לעצמו, כי אדם קרוב אצל עצמו... אלא יעשה לו רב זולתו, ויסתלק מן הספק..." (מקור וואת ליחודה)

אוהב ימים מבט אל העבר

החפץ חיים מתחיל את הפתיחה לספר בסקירה היסטורית קצרה של עון לשון הרע. העוון הראשון שבא לעולם היה עוון לשון הרע. כדי לפתור את חוה לאכול מעץ הדעת, השתמש הנחש בתחבולת לשון הרע הנפוצה אף בימינו. מה שכיחה התופעה של אדם האומר לחברו: "אינך פחות טוב מהממונה עליך, אך הוא מקנא בך ורוצה לבלום את התקדמותך".

מבקר זה, "הממונה" היה הקב"ה. הנחש דיבר לשון הרע על הקדוש ברוך הוא ואמר לחוה שהאכילה מעץ הדעת היא כל מה שהיה דרוש לה' כדי להיות לבורא העולם. הוא טען, שעל פי הגיון זה יוכלו אדם וחוה להיות בדיוק כמו בוראם אם יאכלו מאותו עץ. טענתו היתה שהי, כביכול, יאכל עליהם לאכול מעץ הדעת כדי שלא יתחרו בו.

השיטה בה נקטו הנחש היתה שילוב של לשון הרע ורכילות גם יחד. הוא טען שאיסור אכילת פרי עץ הדעת אינו נובע מדאגת הבורא לטובתם אלא זהו תכסיס שנועד למנוע כל תחרות מצדם.

כולנו יודעים היטב מה היו תוצאות דבריו של הנחש. אדם וחוה גורשו מגן עדן. על הגברים הוטלה קללת "בזעת אפיך תאכל לחם", ועל הנשים – "בעצב תלדי בנים". כך בא המוות לעולם. כבר ביומו הראשון של האדם על פני האדמה הוכח כוחם ההרסני של דיבורי לשון הרע. החפץ חיים אומר זאת בצורה ברורה: "וממילא זה המדבר לשון הרע אוהו במידתו המשחתת לבריאת העולם".

לבסוף בא האדם הזה ומסר לו סכום עתק בעד הישיבה, כשהוא מניח את צרור הכסף לפניו על השולחן, באמירה: "אינני זקוק לרישומים, אין צורך בפנקס... אחרי שנוכחתי לראות באיזו נאמנות ויושר חכם יאודה מטפל בכספי הקדש, אפילו כשמדובר בפרוטות..."

זהירות מופלגה בעניני ממונות
זהירותו בעניני ממון צריכה לימוד. סכומי כסף גדולים מאד עברו תחת ידו, תרומות והקדשות שנועדו למטרות צדקה, אף הוא אישית לא נהנה מהם אפילו כשחק מאזנים. תמיד החזיק בכיסו פנקס שהכיל שני טורים "הכנסה" ו"הוצאה" והיה רושם כל סכום שקיבל מהאנשים, כדי להשתמש בו שימוש מועיל ונכון לפי ראות עיניו, וכן כל סכום שהוציא וחילק לנצרכים וכיו"ב.

בכל פעם שנודקק לקחת ממישהו הלוואה כספית – ובדרך כלל היה קשור הענין בחפצי שמים – הקפיד להתנות מראש תנאי כול עם האיש המלוה: "בתנאי שתזכיר לי לפרוע את החוב... ובאם לא תזכירני פטור אני..." אם כי מעולם לא קרה ששכח.

ואף זאת: במשך הרבה שנים היה "מנוי חדשי" במקוה של חסידי סטמאר, הסמוך לביתו, אך בניגוד למה שרגילים הבריות – לשלם את דמי המנוי בסוף החודש – הקפיד הוא זלה"ה לפרוע את הסכום מראש תיכף בתחילת החודש. כי אמר: "מי יודע מה ילד יום, ד' ישמרנו, ואם לא אסלק את חובי מראש מי ישלם אחי"ע עבורי..."

להסתלק מן הספק
מרוב זהירותו בקדשים, הרי אף כשקרה פעם שהשתתף בהלוויית המת, ונכנס אחי"כ לבית כנסת סמוך כדי ליטול ידיו בעזרה, עמד והוציא מעות מכיסו, כדי לשלשל לקופת בית הכנסת, עבור המים שהשתמש בהם (והיה אומר שבלאו הכי יש כאן חשש גזל).

תפילין ומזוזות
 הגיע מלאי חדש של תפילין ומזוזות מהודרים להזמנות ניתן להתקשר
 845.352.7474

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
 ואשתו
רחל בת שרה ע"ה
 ת.נ.צ.ב.ה.

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ט אדר	ה אדר	ז אדר	ו אדר	ה אדר	ד אדר	ג אדר
רבי שלמה זלמן ב"ר יצחק אחיו של ר' חיים מולחין שקיעה 5:45		משה רבינו	רבי ישעיה אווליא סבו של הרב חיד"א	רבי רפאל אהרן יפה"ן ר"מ חברון	רבי לייב שרה"ם רבי אחאי בר רב הונא מראשי רבני סבוראי	רבי אליהו דוד רבנבין רבי מתתיהו האוה"ת רבי מרדכי יפה בעל הלבוש שקיעה 5:37

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה